

გასეირნება ქოფულეთში

„გასეირნება ქარბაღში“ თანამედროვე ქართველი მწერლის აბა მორჩილაძის ცნობილი ნაწარმოებია, რომლის მიხედვითაც ამავე სახელწოდების ასევე ცნობილი ორნაწილიანი ფილმიც არის გადაღებული. ხსენებული რომანიც და ფილმიც ასახავს 1991-92 წლებში საქართველოს დედაქალაქში მიმდინარე ავბედით მოვლენებს და გზასაცდენილი ქვეყნის გზასაცდენილი შვილების ცხოვრებას, რომლებიც, მაშინაც კი, როცა ქვეყანა თავზე ექცევათ, მხოლოდ ნარკოტიკზე ფიქრობენ და მისი გულისთვის ყარაბაღშიც კი მიდიან, სადაც ასევე გახურებული ომი მიმდინარეობს.

წინამდებარე წერილი „გასეირნება ქოფულეთში“ კი ეხება თქვენი მონა-მორჩილის რამდენიმე დღიან სტუმრობას აჭარის შავი ზღვისპირეთში. ქვემოთ იმასაც მოგახსენებთ, თუ რატომ დავარქვე წინამდებარე წერილს „გასეირნება ქოფულეთში“ და არა „გასეირნება ქობულეთში“.

მეზაპირმა თბილისიდან ქობულეთამდე 18 ლარი ღირს. თუ წესიერი საპარშუტო ტაქსი და მძღოლი შეგხვდა, 5-6 საათში ჩახვალ. გზად ერთიან აჩერებს, მეზაპირმა რომ წაიხმოს და ბუნებრივი მოთხოვნილებები დიკმაყოფილონ. ზოგ მძღოლს სურამში აქვს გაჩერება, ზოგი კი თერჯოლის გადასახვევთან ჩერდება.

მე რომ მივყავი, იმ სამარშრუტო ტაქსის მძღოლი სურამში აჩერებს. სამი თუ ოთხი სამარშრუტო ტაქსი უკვე დგას წასახემსებელ პუნქტთან და მეზაპირებიც კარგა ბლომად ირევან. უმეტესად შავი ხალხი ჰარბობს, რაც მაშინვე მხედვდა თვალში, მაგრამ არ მივივროს. ანდა რა ვასაკვირია — ისინი ხომ ბათუმიდან თუ ქობულეთიდან მოდიან და ძლიერ გარუჯულები არიან პლაჟზე დიდხანს წოლის გამო.

თუმცა, შემდეგ, როცა იქ მოფუსფუსე ადამიანების საუბარს ვუგაღებ ყურს, ვხვდები, რომ ამ შავ ხალხში ყველა მზით გარუჯული არ არის. სომხურად სპარსულად. ძალზე ბევრი არიან, უმეტესად შავი ხალხი, მათ შორის მათი რაგა შევარძელი, მაგრამ ამათ რაგა შევარძელი, ამ გასაწყვეტებს... ა, ა, ა, შეხედე, როგორ მიიძურწება? გადაიხედე, როგორ, ფული! 20 თეთრი არა გაქვს, გოგო?! — გოგო ყურადღებებს არ აქცევს. მშვიდად უქცევს გვერდს.

— კარგი, ბებო, კარგი, ნუ იშლი ნერვებს ტყუილად, ხომ ხედავ, არ ესმით მინც! — გუბნები ბებოს, 50-თეთრიანს ვაწვდი, და ტულეტში შევიღივრე. გამოსვლისას ხურღას მიბრუნებს — 30 თეთრს.

— არ მინდა, დაიტოვე! — უი, შენ გაიხარე, შეილო! გამარჯვებდი, დასახლდი... — მე უბნება გახარებული და რაც სომხები წყევლა, იმდენს არა, მაგრამ იმის ხანგაზრს მოლოცავს.

ამასობაში მძღოლი სალიობას რჩება. მაგისთან შერჩენილი ორ მეზაპირს — ქართველებს — (სხე მოიყარა საქმემ თავი, რომ ეროვნების დაკონკრეტება აუცილებელია) მთელი სამარშრუტო ტაქსი — 16 კაცი ველოდებით. როგორც იქნა, ისინი სისხლს, მიატოვეს სმა-ჭამა, ჩასხდნენ და გზა გახვადრდნენ!

— არ იხდიან ტულეტის ფულს? — ვეკითხები. — არ იხდიან, არა, 20 თეთრის გადახდა არ უნდა! სომხებია, რომ არ იხდიან! ნახევარი საქართველო იყიდეს და 20 თეთრს არ იხდიან, ეს გასაწყვეტები! გაწყდეს მაგათი ჯიშო! — კარგი, ბებო, ნუ წყევლი, სირცხვილია, სტუმრები არიან! — ვუბნებ.

— სტუმრები არა... სტუმრები მალე ჩვენ ვიქნებით აქანა, თორემ ესეიხ სულ მასპინძლებივით არიან. მთელი საქართველოს წაღება უნდათ ამ გასაწყვეტებს და 20 თეთრის გადახდა არ უნდათ! — თანდათან უფრო და უფრო ცხარდება ბებო და რაც მთავარია, უკვე პოლიტიკურ-ეთნიკური დაპირისპირების სიღრმეებში იჭრება.

— კარგი, ბებო, კარგი, ეტყობა, ქართული წარწერა რომ კიდა „ტულეტის — 20 თეთრი“, ვერ კითხულობენ და იმით არ იხდიან... სომხურადაც გააკეთეს წარწერა და გადაიხდა მერე! — ვცდილობ, დავაცხო ბებო. მითუმეტეს, რომ მისი რისხვის ობიექტები მის გაპასუვებას ურადილებს არ აქცევს და გულგრილად უგლიჯინ გვერდს. მართალია, ქართული არ იციან, მაგრამ ვეჭვობ, ვერ ხვდებოდნენ, რა აცხარებს ქალს, რომელიც ტულეტის კარბთან ზის და რომელსაც პატარა მაგიდაზე ბებო ხურდა უყრია.

— სომხური წარწერა გავუკეთო, არა... „ვეფხისტყაოსანს“ გადავუთარგმნი სომხურად, არ უნდათ? ქართველებმა რომც არ გადაიხადონ ფული, არაფერს ვიტყვი, მაგრამ ამათ რაგა შევარძელი, ამ გასაწყვეტებს... ა, ა, ა, შეხედე, როგორ მიიძურწება? გადაიხედე, როგორ, ფული! 20 თეთრი არა გაქვს, გოგო?! — გოგო ყურადღებებს არ აქცევს. მშვიდად უქცევს გვერდს.

— კარგი, ბებო, კარგი, ნუ იშლი ნერვებს ტყუილად, ხომ ხედავ, არ ესმით მინც! — გუბნები ბებოს, 50-თეთრიანს ვაწვდი, და ტულეტში შევიღივრე. გამოსვლისას ხურღას მიბრუნებს — 30 თეთრს.

— არ მინდა, დაიტოვე! — უი, შენ გაიხარე, შეილო! გამარჯვებდი, დასახლდი... — მე უბნება გახარებული და რაც სომხები წყევლა, იმდენს არა, მაგრამ იმის ხანგაზრს მოლოცავს.

ამასობაში მძღოლი სალიობას რჩება. მაგისთან შერჩენილი ორ მეზაპირს — ქართველებს — (სხე მოიყარა საქმემ თავი, რომ ეროვნების დაკონკრეტება აუცილებელია) მთელი სამარშრუტო ტაქსი — 16 კაცი ველოდებით. როგორც იქნა, ისინი სისხლს, მიატოვეს სმა-ჭამა, ჩასხდნენ და გზა გახვადრდნენ!

— არ იხდიან ტულეტის ფულს? — ვეკითხები. — არ იხდიან, არა, 20 თეთრის გადახდა არ უნდა! სომხებია, რომ არ იხდიან! ნახევარი საქართველო იყიდეს და 20 თეთრს არ იხდიან, ეს გასაწყვეტები! გაწყდეს მაგათი ჯიშო! — კარგი, ბებო, ნუ წყევლი, სირცხვილია, სტუმრები არიან! — ვუბნებ.

— სტუმრები არა... სტუმრები მალე ჩვენ ვიქნებით აქანა, თორემ ესეიხ სულ მასპინძლებივით არიან. მთელი საქართველოს წაღება უნდათ ამ გასაწყვეტებს და 20 თეთრის გადახდა არ უნდათ! — თანდათან უფრო და უფრო ცხარდება ბებო და რაც მთავარია, უკვე პოლიტიკურ-ეთნიკური დაპირისპირების სიღრმეებში იჭრება.

— კარგი, ბებო, კარგი, ეტყობა, ქართული წარწერა რომ კიდა „ტულეტის — 20 თეთრი“, ვერ კითხულობენ და იმით არ იხდიან... სომხურადაც გააკეთეს წარწერა და გადაიხდა მერე! — ვცდილობ, დავაცხო ბებო. მითუმეტეს, რომ მისი რისხვის ობიექტები მის გაპასუვებას ურადილებს არ აქცევს და გულგრილად უგლიჯინ გვერდს. მართალია, ქართული არ იციან, მაგრამ ვეჭვობ, ვერ ხვდებოდნენ, რა აცხარებს ქალს, რომელიც ტულეტის კარბთან ზის და რომელსაც პატარა მაგიდაზე ბებო ხურდა უყრია.

ჩავდივარ ქობულეთში — სემინოვს ძალაში. დაიბა ქობულეთი, როგორც წარწერით, ისე ერთმანეთში მოსაუბრე ადამიანების მიხედვით, სამენოვანია — სომხური, რუსული და ქართული. ძვირფასო მეგობრებო, კარგად დაუყვირდით რიგითობას: სომხური, რუსული და ქართული! არა ქართული და მეტე დანარჩენი ორი ენა, არამედ ჯერ სომხური და რუსული, ბოლოს კი — ქართული!

პირობითად და მარტივად რომ ვთქვათ, 10 დამხვევლებიდან 7 სომხია და სამა მხოლოდ ქართველი, ოდნავ იმ 7-ში ე.წ. ქართველი სომხები, ანუ საქართველოში მცხოვრები სომხები არ შედის! მს(რ)ლმდ მრავალწილი სომხები. მათგან უმრავლესობა სომხურად საუბრობს, მცირე ნაწილი კი — რუსულად!

ქობულეთის ცენტრალური ქუჩა დავით აღმაშენებლის სა-

ხელს ატარებს და მისი სივრცე 12 კილომეტრია. როგორც ამბობენ, ეს ყველაზე გრძელი ქუჩაა მთელ პოსტსაბჭოეთში. ამ 12-კილომეტრიანი ქუჩის ორივე მხარეს, თითქმის ყოველ მეხუთე ნაბიჯზე წარწერები გაშლილი: „მირაზმებზე ბინა“! წარწერები, როგორც მოგახსენებთ, სამეზობლია — სომხურად, რუსულად და ქართულად წერია. ზოგი წარწერა მხოლოდ ქართულად და სომხურად, ზოგი მხოლოდ სომხურად და რუსულად, ზოგიც მხოლოდ რუსულად. წარწერა „ქართველები ბინა“, მხოლოდ ქართულ ენაზე ვერსად ვხვდები.

კაფე-ბარების უმრავლესობაში მენიუც ორ ენაზე შედგენილი. ძირითადად ქართულ-სომხურად, უფრო იშვიათად, ქართულ-რუსულად!

კაფეებში, ბარებსა და ბუნებრივ სიმღერებს. უფრო მეტად რუსული სიმღერები ისმის, შემდეგ კი — სომხური მელოდიები! რამდენიმე ასეთ ბარში მიმტანებმა და ადმინისტრატორებმა მითხრეს: თუ სომხური ან რუსული რეპერტუარი არ ჰარბობს, სომხები არ შემოიხან, ისინი კი იმდენი არიან, თუ არ შემოვიდნენ ჩვენს ბარში, ზარალზე მოგვიყვებს მუშაობა!

როგორ მოგწონთ, პატრიოტი ქართველებო?! ქობულეთის ნებისმიერ ბარში, სადაც სომხური მუსიკა არ უკრავს, სომხები საქმეობს და შედიან!

ჩვენ კი, „გეოგრაფიკები“ და „ტანცი-მანცი ლავნა-ლუმეს“ მოყვარულები ყველაფერზე გებუწნობთ!

პლაჟთან ახლოს მდებარე ერთ-ერთი კაფეში შევდივარ წასახემსებლად. როგორც ნამდვილ ეროპელებს შეგვეფერება, გადგის ევროპა პლუსი! ჰქვია „მეგვიტა“ ვაძლიერ. კრძალსაგან და მალე მოაქვთ. შევექცევი.

— უკაცრავად, რა ჰქვია კერძს, რომელსაც თქვენ მიირთმევთ? — თავზე წამოხდგა და რუსულად მეკითხება შუახნის სომხი ქალბატონი.

— ოჯახური! — ვუბნები თავიანდაკად! — ჩაილია-

რაკა და ასევე თავიანდაკად დამეშვიდებია!

იმ კაფეში მენიუ მხოლოდ ქართულ ენაზე შედგენილია! იმდენი, მოგახსენებთ, სომხურად, რუსულად, სომხურად და ქართულად. როგორც იტყვიან, ფასებს ცეცხლი უყვიათ არა! საკურორტო სეზონზე ფასების მატება ახალი და გასაკვირი ამბავი არ არის, მაგრამ იმას, რაც წლებგანდელ ზაფხულს ქობულეთში ხდებოდა, აშკარად დამცინავი და დამამცირებელი ხასიათი ჰქონდა!

პირველ რიგში, ეს ულუფების არნახულ სიმცირეს ეხება!

დიდი ხანია და კლიენტების დაცინვა, როცა, ვთქვამთ,

და ბოლოს, იმას, რაზეც ახლა ვიტყვი, არცერთი სომხი არცერთ სომხს, არცერთ თურქს არცერთ თურქს და გნებავთ არცერთი მოზამბიკელი არც ერთი მოზამბიკელს არ გაუკეთებს. მეტიც, არათუ თვისტომი თვისტომს, არამედ მეტერი მეტერს არ გაუკეთებს და არ აკადრებს ამას.

ამას მხოლოდ ქართველი თუ გაუკეთებს ქართველს! გზულისგზო იმას, რომ მრავალმთის კავშირში, ბარბოსას თუ რამდენიმე სხვა სომხურ სომხურად და ქართულად წერია. ზოგი წარწერა მხოლოდ ქართულად და სომხურად, ზოგი მხოლოდ სომხურად და რუსულად, ზოგიც მხოლოდ რუსულად. წარწერა „ქართველები ბინა“, მხოლოდ ქართულ ენაზე ვერსად ვხვდები.

როგორ მოგწონთ, პატრიოტი ქართველებო?! ქობულეთის ნებისმიერ ბარში, სადაც სომხური მუსიკა არ უკრავს, სომხები საქმეობს და შედიან!

ჩვენ კი, „გეოგრაფიკები“ და „ტანცი-მანცი ლავნა-ლუმეს“ მოყვარულები ყველაფერზე გებუწნობთ!

პლაჟთან ახლოს მდებარე ერთ-ერთი კაფეში შევდივარ წასახემსებლად. როგორც ნამდვილ ეროპელებს შეგვეფერება, გადგის ევროპა პლუსი! ჰქვია „მეგვიტა“ ვაძლიერ. კრძალსაგან და მალე მოაქვთ. შევექცევი.

— უკაცრავად, რა ჰქვია კერძს, რომელსაც თქვენ მიირთმევთ? — თავზე წამოხდგა და რუსულად მეკითხება შუახნის სომხი ქალბატონი.

ლმებს მოიხმან!

პლაჟი ცალკე საუბრის თემაა. აქ ნამდვილი სომხეთია და თქვენ წარმოიდგინეთ, მოხარული სიმინდის დამტარებლებიც კი ქართულთან ერთად, სომხურად გააკვირვებენ: „ცხელი სიმინდი“.

ქობულეთში 5 დღე დავყავი. ყოველდღე საშუალოდ 2-3 საათს მაინც ვატარებდი პლაჟზე და მომავალ სეზონზე თუ კიდევ ამდენივე ხნით მომეცემა ქობულეთში დასვენების საშუალება, მერე მოვსეს ხორენაცის, მათეოს ურეჰაეცის და სხვა სომხი ისტორიკოსების ნაშრომებს ორიგინალში წავიკითხავ. მაინტერესებს, რას წერენ სინამდვილეში.

5 დღის განმავლობაში ყოველდღე 2-3 საათს ვატარებდი პლაჟზე-მეტე, მოგახსენებთ და ქართულ დაბარას რომ მოგვარავდი ყურს, ისე მიხაროდა, როგორც სტამბოლის ბაზარზე მონად გასაყიდ ქართველ ყმაწვილს გაუხარდა სულხან-საბას ქართულის გაგონება!

და ბოლოს, იმას, რაზეც ახლა ვიტყვი, არცერთი სომხი არცერთ სომხს, არცერთ თურქს არცერთ თურქს და გნებავთ არცერთი მოზამბიკელი არც ერთი მოზამბიკელს არ გაუკეთებს. მეტიც, არათუ თვისტომი თვისტომს, არამედ მეტერი მეტერს არ გაუკეთებს და არ აკადრებს ამას.

ამას მხოლოდ ქართველი თუ გაუკეთებს ქართველს! გზულისგზო იმას, რომ მრავალმთის კავშირში, ბარბოსას თუ რამდენიმე სხვა სომხურ სომხურად და ქართულად წერია. ზოგი წარწერა მხოლოდ ქართულად და სომხურად, ზოგი მხოლოდ სომხურად და რუსულად, ზოგიც მხოლოდ რუსულად. წარწერა „ქართველები ბინა“, მხოლოდ ქართულ ენაზე ვერსად ვხვდები.

როგორც იტყვიან, ფასებს ცეცხლი უყვიათ არა! საკურორტო სეზონზე ფასების მატება ახალი და გასაკვირი ამბავი არ არის, მაგრამ იმას, რაც წლებგანდელ ზაფხულს ქობულეთში ხდებოდა, აშკარად დამცინავი და დამამცირებელი ხასიათი ჰქონდა!

პირველ რიგში, ეს ულუფების არნახულ სიმცირეს ეხება!

დიდი ხანია და კლიენტების დაცინვა, როცა, ვთქვამთ,

და ბოლოს, იმას, რაზეც ახლა ვიტყვი, არცერთი სომხი არცერთ სომხს, არცერთ თურქს არცერთ თურქს და გნებავთ არცერთი მოზამბიკელი არც ერთი მოზამბიკელს არ გაუკეთებს. მეტიც, არათუ თვისტომი თვისტომს, არამედ მეტერი მეტერს არ გაუკეთებს და არ აკადრებს ამას.

ამას მხოლოდ ქართველი თუ გაუკეთებს ქართველს! გზულისგზო იმას, რომ მრავალმთის კავშირში, ბარბოსას თუ რამდენიმე სხვა სომხურ სომხურად და ქართულად წერია. ზოგი წარწერა მხოლოდ ქართულად და სომხურად, ზოგი მხოლოდ სომხურად და რუსულად, ზოგიც მხოლოდ რუსულად. წარწერა „ქართველები ბინა“, მხოლოდ ქართულ ენაზე ვერსად ვხვდები.

როგორც იტყვიან, ფასებს ცეცხლი უყვიათ არა! საკურორტო სეზონზე ფასების მატება ახალი და გასაკვირი ამბავი არ არის, მაგრამ იმას, რაც წლებგანდელ ზაფხულს ქობულეთში ხდებოდა, აშკარად დამცინავი და დამამცირებელი ხასიათი ჰქონდა!

პირველ რიგში, ეს ულუფების არნახულ სიმცირეს ეხება!

მწვადში 8 ლარს განდევინებენ და საუზმის თეფშით მოაქვთ ხორცის 5 ნაჭერი, რომელიც თავისი სიდიდით (თუ სიმცირით) მწვადის სტანდარტულ, ტრადიციულ ზომას თუ ავიღებთ, ორ ნაჭერსაც არ უდრის.

კლიენტის დაცინვა და დამცირება, როცა, მაგალითად, პიცაში 12 ლარს განდევინებენ და შემდეგ მოაქვთ გაურკვეველი ფორმისა და შეფერილობის 6 სისვრიფანა ნაჭერი, რომელიც ცუდად შემივარ ერთ-ერთ კვების უფრო ჰგავს, ვიდრე „პიცას ბეკონით“.

კიდევ რომელი ერთი ჩამოვთავალო? არ ვიცი, რა ჰქვია ამას, ოპერაცია „დაყაჭე ფულები“ თუ ოპერაცია „შემოდი შშიერი, გადი შშიერი“, მაგრამ ვიცი ერთი: სსმთი რამ არცერთი მამანაში არ მოხდება! სსმთ რამის არცერთი თანამშრომელი მამანის თანამშრომელს ხალხი არ იკადრებს! ამათ, შხარალოდ, ყალბაბანდობა და თაღლითობა ჰქვია!

ამიტომ ჰქვია ამ წერის არა „გასეირნება ქობულეთში“, არამედ „გასეირნება ქოფულეთში“.

არ ვიცი, კიდევ როდის მომიწევს გასეირნება ქოფულეთში! ღმერთმა ქნას, მორიგი გასეირნება არა ქოფულეთში, არამედ ქობულეთში მომიხდეს!

ღმერთმა ხე ქნას, ქობულეთში ყარაბაღის ბედი გაიზიაროს! არადა, რაც მე წლებგანდელ ზაფხულს ქოფულეთში ვხეხე, ეს საფრთხე ნამდვილად გვემუქრება!

თუ გეოგრაფიკობა არ მოგიწონია, რაც გეგმურება, ის აუცილებლად დავგებებო!

მამამ მიტანა თანაში ხელები და მიტანა: მასტაფ, ინფა ჰამამ!

მართლაც, ღმერთო, რისი გულისათვის!

ქაბა ხუბუა

მსახიობის თვალით

თაკო აბაშიძე:
ლოხიდაში“ დაბინავებულმა ენერჯის „არარატის“ მთავარმა მწვრთნელმა აშოტ კირაკოსიანმა ეს კონტა დაბა ნახა, სინახულით განაცხადა: „სომხეთში ასეთი ადგილები რომ გექონდეს, სპორტულ ცენტრებად ვაქცევდით, ჩვენც კარგად მოგვზადებოდა და უცხოურ კლუბებსაც მოვიზიდავდით შეკრების გასავლელად“. კირაკოსიანმა დაიბარა კიდევ, თუ რამდენიმე ფუნტურის კარს ვაკეთებთ, ორის ნაცვლად ხუთ გუნდს ჩამოვიყვანო. მოკლედ, თუ ასე გავრძელდა, მომავალში საქართველოში ქართველთა მასპინძლებად სომხები მოგვევლინებინა.

ამ ფაქტით შემოვთავაზებულმა ახალგაზრდა ქართველმა მსახიობმა თაკო აბაშიძემ გაკვირვება ვერ დამალა, როდესაც ქობულეთში დასვენებისას ერთგვარ პატარა სომხეთში მოხვდა და რომელ სასტუმროშიც არ შევიდა, დიასახლისად სომხი მანდოლსანი დახვდა. როგორც ერთ-ერთ ინტერვიუში განაცხადა, თუ ასე გავრძელდა, მომავალში ქობულეთის ნაცვლად ერევანში წავა დასასვენებლად. რამდენ ბულსატაქმინა, რომ მართამ ბიროვნებას ამ